



Natura 2000-plan for Danmark 2016-21

Danmark har udpeget 252 Natura 2000-områder til opfyldelse af EU's naturdirektiver¹, der bidrager til at sikre den europæiske biodiversitet. Områderne dækker ca. 370.000 ha (godt 8 %) af det danske landareal og ca. 1.700.000 ha (godt 17 %) dansk søterritorium. I områderne skal gøres en særlig indsats for at sikre og opnå gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper af europæisk betydning. En indsats, der tillige har en stor betydning for sikring af den øvrige danske biodiversitet.

Med miljømålsloven og skovloven er det besluttet, at den særlige indsats prioriteres gennem en rullende planlægning, hvor Miljøministeriet hvert 6. år (dog hvert 12. år for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer) udarbejder nye planer med opdaterede målsætninger og indsatskrav. Denne plan er alene udarbejdet efter miljømålsloven², mens planerne efter skovloven er gældende til og med 2021. Planerne bygger på den ensartede indsamling af data, som sker i det nationale overvågningsprogram, NOVANA, og det vil også være gennem NOVANA-programmet, at der fremover sker en effektvurdering af den gennemførte indsats. 6 marine områder blev udpeget så sent i 2010 og 2011, at dette er første gang, at de omfattes af Natura 2000-planlægningen.³

Natura 2000-planens indhold

En Natura 2000-plan består af:

- Mål for naturen i Natura 2000-området
- Indsatsprogram.

Der er til den enkelte plan tilknyttet en basisanalyse, som blev offentliggjort den 20. december 2013. Der har været mulighed for at fremsende bemærkninger til basisanalyserne, og en opdateret basisanalyse for hvert område blev offentliggjort samtidig med planforslaget den 19. december 2014.

¹ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (habitatdirektivet) med senere ændringer og Europaparlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (fuglebeskyttelsesdirektivet).

² Lovbekendtgørelse nr. 1531 af 08/12/2015.

³ Områderne har i dag status som Sites of Community Interest (SCI), og vil med de vedtagne planer skifte status til Special Areas of Conservation (SAC), hvorefter den aktive forvaltningsforpligtelse træder i kraft, jf. habitatdirektivets artikel 1, I og artikel 6.1.

Planerne er udarbejdet efter dialog med myndigheder, foreninger, organisationer og lodsejere, som har en særlig interesse i dem.

Målsætninger er langsigtede og rækker udover den enkelte planperiode, og udover at give retning for planernes indsats klargør de grundlaget for myndighedernes udøvelse af beføjelser efter lovgivningen i øvrigt. Det vil typisk ske i forbindelse med tilladelser og dispensationer, der kan påvirke Natura 2000-områderne, og hvor der udarbejdes planer eller projekter i Natura 2000-områderne. I langt de fleste planer er målsætningerne de samme som i planerne for perioden 2010-15, dog kan de langsigtede målsætninger være tilrettet som følge af justeringer i udpegningsgrundlaget for det enkelte område, og de konkrete målsætninger for nogle fuglearter er søgt præciseret.

Planernes indsatsprogram dækker derimod den konkrete planperiode og er ligesom målsætningerne bindende for myndighederne.

Der er siden ikrafttrædelse af planer for 2010-15 udviklet naturtilstandssystemer for arterne vandsalamander, klokkefrø, eremit og for 16 arter af ynglefugle, samt for 9 strand- og klitnaturtyper. Disse tilstandssystemer er anvendt i planerne og bidrager til at konkretisere indsatsen i den kommende periode.

Natura 2000-planen 2016-21

Planen bygger på data indsamlet primært i årene 2010-12 til brug for basisanalysen i 2013 og afspejler derfor ikke den igangværende indsats. Til gengæld viser data, at der er forhold, der påvirker naturtilstanden negativt, og som der ikke er taget højde for i de gældende planer. Det gælder f.eks. randpåvirkninger fra omliggende omdriftsarealer.

I cirka halvdelen af de udpegede områder skal der i den kommende planperiode skal ikke igangsættes en ny indsats, men indsatsen fra 1. planperiode skal færdiggøres, og der skal for de plejkrævende naturtyper fortsat arbejdes på at etablere naturpleje.

Hovedformålet med Natura 2000-plan 2016-21 er:

- At færdiggøre planlagt og igangsat indsats fra planperiode 2010-15
- At sikre pleje på lysåbne og plejkrævende naturarealer
- At igangsætte en mindre, strategisk indsats for at forbedre og sikre den sårbare natur gennem sammenkædning af eksisterende natur til mere robust natur
- At iværksætte en særlig indsats for truede ynglefugle og mod invasive arter.

Der er således tale om en indsats, som ligger i forlængelse af de gældende planer.

Den indsats, der er i planen, finansieres primært gennem EU's landdistriktsprogram, men også med forventede EU-Life-tilskud og nationale midler.

Snitflader mellem Natura 2000-planlægningen og vandplanlægningen

Naturen har brug for rent vand, og størstedelen af det danske landareal afvander til kystnære områder, der samtidig er udpeget til Natura 2000-områder. Det har derfor stor betydning for opnåelse af de langsigtede mål, hvilken indsats der gennemføres i såvel Natura 2000- som i vandplanlægningen. For at undgå overlap i indsatser sker indsatsen for forbedring af vandkvaliteten i større søer, vandløb og de kystnære områder gennem vandplanlægningen.

Med den nye indsats i Natura 2000-planforslag 2016-21 er der dog taget højde for, at naturindsatsen også har en betydning for opnåelse af såvel klima- som vandmål, idet flere projekter vil foregå i ådale eller har som formål at tage højde for at sikre naturen under kommende klimaforandringer. Ligeledes vil det blive forsøgt at gennemføre en del af regeringens indsats for klima gennem udtagning af lavbundsarealer på arealer i tilknytning til naturarealer på lavbund, så arealerne kan danne buffer mellem naturarealer og intensivt drevne landbrugsarealer og måske på længere sigt udvikle sig til natur.

Gennemførelse af Natura 2000-plan 2016-21

Natura 2000-planen angiver de langsigtede målsætninger for de udpegede Natura 2000-områder og retningslinjer for den nødvendige indsats i planperioden. Gennemførelsen vil ske ved:

- a. Kommunale handleplaner for privatejede arealer. Kommunerne udarbejder handleplaner for tiltag indenfor deres ressortområde, og handleplanen skal angive en fordeling af indsatsen mellem kommuner, statslige myndigheder og offentlige lodsejere og angive en prioritering (tidsfølge) for indsatsen.
- b. Statslige myndigheder gennemfører eventuelle tiltag direkte på grundlag af Natura 2000-planen. Det sker efter de procedurer, som er fastlagte i gældende lovgivning.
- c. Offentlige lodsejere reviderer deres drifts- og plejeplaner, så de lever op til Natura 2000-planens målsætninger. Revisionen sker efter de procedurer, som den enkelte offentlige lodsejer i øvrigt anvender ved udarbejdelse af drifts- og plejeplaner.

Status for Natura 2000-planen 2010-15

Formålet med Natura 2000-planerne er at sikre den natur, som de enkelte områder var udpeget af hensyn til, og det sker gennem:

- Ekstensiv drift og pleje
- Sikring af skovnaturtyper (frem til 2021)
- Forbedring af vandstandsforhold (særligt i højmoser, rigkær og strandenge)
- Udvidelse af arealet med truede naturtyper som rigkær, overdrev og højmoser
- Stoppe den negative udvikling for særligt truede arter som f.eks. eremit, hedepletvinge og terner
- Sikre marine rev mod ødelæggelse.

Kommunerne og offentlige lodsejere skal gøre status for deres indsats i forbindelse med forslag til de nye handleplaner/drifts- og plejeplaner i 2016. Naturstyrelsen (fra 1. juli 2016 Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning) vil derefter foretage en samlet national vurdering af omfanget af den

gennemførte indsats. I mange tilfælde vil der gå en årrække, før effekten på naturen kan vurderes, og den vil blive fulgt i det nationale vand- og naturovervågningsprogram, NOVANA.

Kommende Natura 2000-planer

Naturstyrelsen (fra 1. juli 2016 Styrelsen for vand- og naturforvaltning) vil frem mod den tredje plan i 2021 opdatere data og arbejde på at udvikle nye metoder til sammenfatning af data til brug for planlægningen. Forud for indsamling af nye data vil styrelsen kvalitetssikre og om hvor nødvendigt præcisere den danske oversættelse af de enkelte habitatnaturtyper.